

РЕЦЕНЗИЯ

Върху дисертационния труд на тема: „Управление на кредитно - инвестиционните иновации на банките“ с автор Котоковский, Владимир Станиславович с оглед присъждането му на научната степен „доктор на икономическите науки“.

Рецензент: проф. д-р на ик. науки Велчо Стоянов от катедра „Финанси“ при УНСС – София.

Предметът на изследване е определен в заглавието на дисертацията – „Управлението на кредитно- инвестиционните иновации на банките“, който има, така да се каже, два основни аспекта – теоретичен, свързан с изясняването на теоретично – методологичните и организационни основи на кредитно – инвестиционните иновации, а така също и практико - приложният им аспект, чрез който се проучва и анализира приложението на иновационното кредитиране в банковата система или сфера на Украйна.

Дисертационният труд показва и доказва, че неговият автор познава много добре литературата, теорията и практиката, свързани с кредитно-инвестиционно иновативната дейност на банките въобще и на украинските банки в частност. Характерно обаче е и обстоятелството, че докторантът от продължително време работи в рамките на посочената тематика и проблематика и по-голяма част от дисертацията му е публикувана в посочените от него научни трудове.

Още в увода на дисертационния му труд е налице интересната констатация, че „болшинството от провъзгласените пазарни принципи намират ограничено приложение в реалния живот....., както и ползването на непазарни методи на конкуренция“ /с.4/. Като че ли на този проблем е следвало да се обърне по-голямо внимание, тъй като вече не случайно се говори за „сенчест пазар“, „задкулисие“, които по същество изразяват все по-широкото съвременно съзнателно и целенасочено подриване и деформиране конкурентните основи на пазара, включително и във финансовата система. Още през 1996 г. известният американски икономист, Алвин Тофлър, писа, че е настъпил „кадифян колониализъм“; за „неоколониализъм“ говори вече и папа Франциск, чийто негативни последици в съвременния свят, обхващат и финансово – банковата система. В увода или въведението е налице като, че ли и едно пресилено твърдение, „че всяка търговска банка, като участник в рамките на пазара е принудена да се управлява сама“ /с.4/. Да, формално, е общо взето така, но реално нещата вървят дори в обратна посока, защото в рамките на осъществяваната глобализация и неоколонизация, управляването на целия свят се осъществява главно от т.нар. „глобална империя“ – САЩ и нейните структури, включително международните финансови организации.

Не случайно докторантът констатира и твърди, че нормативната уредба на украинските банки за организирането и осъществяването на иновациите в сферата на

банковото кредитно – инвестиционно кредитиране не са разработени от тях, а са заимствани от външни банкови институции.

Без изгода и интерес едва ли банките биха кредитирали иновационни инвестиции, но добре е иновациите да имат широки материални последици почти за всички, включително и за финансиращите подобни дейности или съответните банки. Въпрос на гледна точка.

Във въведението на дисертацията е налице още едно малко спорно твърдение на автора, който косвено признава, че е така. То е следното: „процесите /включително и свързаните с иновациите/ не трябва да протичат стихийно, а планомерно в рамките на разработваната и препоръчвана стратегия, което не е лесен процес“ /с.5/. Така, че в рамките на съвременната дерегулирана и корумпирана пазарна икономика, според докторанта, „днес вече е трудно да се оцени иновационния потенциал в развитието на банките“ /с.5/.

Може би на посочените промени на които е обърнато внимание само във въведението, но като че ли следваше да се им отдели определено място и внимание, евентуално и в съдържанието, което би могло да се осъществи в рамките на следващите научни изследвания на автора.

Дисертационният труд обхваща пет раздела или глави, обособени в същите параграфи; в края на всяка глава се правят обобщаващи изводи.

Безспорно е, че в рамките на въведението основателно и добре са изяснени предметът, целта, задачите на дисертационния труд, които фактически са реализирани в рамките на 5–те раздела или глави на дисертацията, на които ще обърнем специално внимание.

Първата глава или раздел има теоретичен характер. В нея доста добре се изяснява същността на кредитно – инвестиционните иновации на банковия сектор в икономиката. От тази първа глава става ясно, че докторантът твърде добре познава литературата, тематиката и проблематиката, която изяснява и на историческа основа в рамките от 1911 до 2000 г. т.е. той изяснява иновациите както, като статичен, така и цикличен процес /с.23/. С основание се твърди, че „развитието на икономиката винаги се е осъществявало чрез внедряването на иновации, но този процес в течение на дълго време е протичал бавно“ /с.18/, но в условията на НТП той непрекъснато се ускорява. С други думи, казани от него „в процеса на историческото развитие се променя съдържанието на категорията иновации“ /с.28/, включително и в неговата родина Украйна.

Във втора глава се изследва и характеризира механизмът на кредитно – инвестиционните иновации на институционално равнище в рамките на банковата система. Обърнато е внимание и на мотивацията, свързана с иновациите, които са характерни и за двете страни в този процес – субектите на иновациите и банките, техните кредитори. В тази глава е отразена и характеризирана много добре цялостната

своя тема на банките, свързана със стимулиране, организиране и осъществяване на кредитно – инвестиционното иновирание. При това за оценката и ефективността на иновативно – инвестиционното кредитиране се използва универсалното съотношение между разходи и резултати /с.126/. Анализирани са и рисковете, свързани с осъществяването на кредитно – инвестиционната иновативност на банките в описание и характеризирани разнообразни форми и в съответствие с националната нормативна база на банките. Предложени и обосновани са и сложни формули за количествено установяване на коефициента за ефективност на кредитно – инвестиционните иновации. Всички тези утвърдени процедури, които са се превърнали във вътрешна нормативна основа на украинските банки „не са тяхно дело, а са заимствани от чуждестранни банкови институции“ /с.165/, но какво ли вече не заимстваме или не ни се налага от чужбина и по-конкретно и главно от ЕС, НАТО и САЩ.

В глава трета е разработен механизмът, чрез който кредитно – инвестиционните инвестиции оказват влияние върху институционалното развитие на банковите системи, в които се създадоха „мениджъри на иновациите“ и специализирани банкови служители в тази област. В тази глава се изследват и отразяват по аргументиран и убедителен начин институционалните фактори, ролята на иновационните стратегии и иновационната политика, а така също и методите, средствата и формите, чрез които тя се реализира.

Пледира се за „ефективно корпоративно управление на банките“ /с.190/, т.е. на тяхната финансово – банкова дейност; по – обоснована е квалификацията на търговските банки като „финансов супермаркетинг“ /с.213/. Констатирано е, че „банковите операции не се патентоват, а представляват тяхно ноу-хау“ /с.214/.

Обърнато е необходимото внимание и на иновационната политика, която е обособена в 6 етапа, 6 типове и 7 жизнени цикли, които добре са обяснени и характеризирани. Смята се, че иновационната политика на ТБ има за цел „превръщането на всяка търговска банка във финансов супермаркет“ /с.214/. Счита се от автора, че макар и с известно изоставане, по този път вървят и украинските ТБ, респ. украинската банкова система.

С основание се изтъква, че иновационната политика на банките в Украйна трябва да следва водещите западни банки за да могат, те да осъществяват своята по – активна и широкообхватна иновационно – кредитна дейност, чрез което ще се подобри състоянието на икономиката и ще се повишат финансовите резултати на банките и на икономиката в Украйна.

Четвъртият раздел изследва, оценява и характеризира състоянието на кредитно – инвестиционните иновации в банковата система на Украйна. Тук са изследвани и характеризирани моделите за функциониране системата на инвестиционното обезпечаване на украинските банки, а така също и схемата на инвестиционните обезпечения на иновациите на банките. Докторантът е извършил широко и интересно изследване и анализ относно това и доколко украинските банки осъществяват своята иновативна дейност, свързана с кредитирането на съответните инвестиции.

Последният пети раздел е органически свързан с четвъртия. В него се разкрива и анализира иновативния потенциал на банките в Украйна и структурно – логическата им схема в рамките на техните икономически етапи и маркетингови изследвания.

От дисертационния труд на докторанта Котоковский Вл. Станимирович получаваме солидна представа за основите, същността и значението на кредитно – инвестиционните иновации, осъществявани от банките, а така също за стремежът и тенденцията относно тяхното прилагане в рамките на украинската банкова система и икономика.

Оказва се, че дисертацията е синтез на 69 негови публикации свързани с третираната тематика и проблематика, обект и предмет на дисертационния труд. Негова заслуга е и обстоятелството, че първо, той много добре, включително и на историческа основа, е изследвал и обосновал ролята и значението на кредитно – инвестиционните иновации на банките въобще и второ, е изследвал на широка и убедителна основа доколко и как тези иновации намират вече приложение и в рамките на украинските банки, след като Украйна се отправи по пътя към пазарно – демократичния капитализъм.

Безспорно е, че без иновации, в най – общия смисъл на думата, не би могла да има по – технологично и по – ефективно социално – икономическо развитие. Този процес има многовековно развитие, но през последните десетилетия, респ. в рамките на т. нар. електронно общество, той придоби още по – голямо значение. Дори вече се говори, че човешките работи, които създаваме и които биха могли да започнат да се самовъзпроизвеждат и съдбата ни остава неопределена.....

Смятаме, че когато се изследват иновациите и позитивните резултати от тях, би следвало да се вземе отношение и по въпроса как се разпределят и използват нарастващите резултати от тяхното прилагане, главно на пазарна основа, в двете основни сфери на съвременната икономическа дейност – реалният сектор и секторът на услугите, главно финансовите. Пак предлагам на автора да се запознае поне с две книги, които третират съвременната банкова система и нейното активно участие в т. нар. финансов пазар. Авторката Сузане Шмит, която е работила около 30 години в Лондонското Сити, е озаглавила своята книга „Неморалния пазар“, главно финансовия, разбира се. Другият автор е американския кинорежисьор Чарлз Фъргюсън, който първо е направил филм, а след това написва и книга – „Хищническа нация“, в която доказва и писмено отразеното във филма, а именно, че американската финансово – банкова система е силно корумпирана. Освен това американския автор, Алвин Тофлър, още през 1996 година писа, че е настъпил „нов „кадифян“ колониализъм“, а вече и папа Франциск обяви за настъпването на „неоколониализъм“. На тази основа възниква и въпросът: в чий интерес е иновативното „динамично и ефективно развитие на съвременното ултралиберално – либертарианско пазарно общество? Моля дисертантът да вземе отношение по тези въпроси в рамките на следващите си изследвания.

В заключение считам, че разглежданият дисертационен труд на докторанта Котоковский, Владимир Станиславович, е оригинален, с интересна и обоснована

теоретична основа, а така също и с широко практико – приложно значение, доколкото мащабно и убедително изследва, анализира и излага, как и доколко украинските банки прилагат и активизират прилагането на кредитно – инвестиционните иновации с оглед да се подобри и повиши ефективността на икономиката на Украйна.

Следователно позитивните качества на дисертационния труд ми дават основание да предложа да бъде присвоена на автора научната степен „доктор на икономическите науки“.

София, 28.04.2017 година

Рецензент:.....

/проф. д.ик.н. В.Стоянов/